

ПРОТОКОЛ

От второто редовно заседание на Съвета на децата към Председателя на
Държавна агенция за закрила на детето за 2021 г.
1-4 юли 2021 г., гр. Приморско

В заседанието участваха: д-р Елеонора Лилова – Председател на Държавната агенция за закрила на детето; Милена Дянкова – директор на дирекция „ППДСРК“, Ирина Данева – експерт „Връзки с обществеността“, Ваня Кирилова – държавен експерт в дирекция „ППДСРК“, Марга Стоянова – държавен експерт в дирекция „ППДСРК“, Цветелин Кънев – държавен експерт в дирекция „ППДСРК“, Георги Иванов – гл. експерт в дирекция „ППДСРК“, д-р Цветелина Къосева – гл. експерт в дирекция „ППДСРК“, Милена Анастасова – гл. експерт в дирекция „ППДСРК“, Мария Белчовска – мл. експерт в дирекция „ППДСРК“, Емил Милованов – главен счетоводител в дирекция „АПФСО“; Стефан Лазаров и Джулия Тодорова – представители на Фондация „Заедно в час“, Диян Калайджиев – председател на Съвета на децата и представител от област Благоевград; Ванеса Филипова – представител от София-град, Павел Димитров – представител на област София, Анна Мария-Гъркова – представител от област Кюстендил, Стефън Иванов и Мария Николова – представители на област Видин, Тодор Тачев и Стела Златкова – представители на област Варна, Едислав Кундев и Ваяна Димитрова – представители на област Стара Загора, Венцислав Георгиев и Красимир Мутафчиев – представители на област Плевен, Соня Кривчева и Габриела Стоянова – представители на област Пловдив, Ива Кисибирова и Вероника Борисова – представители на област Пазарджик, Константина Каракачанова и Недялко Тенев – представители на област Бургас, Джемал Али и Преслава Неделчева – представители на област Разград, Антония Николова – представител на област Силистра, Борис Иванов и Ина Михайлова – представители на област Шумен, Стефан Богданов и Ирина Кръстева – представители на област Монтана, Виктория Данова – представител от област Враца, Ивайло Косев – представител на област Велико Търново, Елена Христова – представител на област Добрич, Калина Кръстева – представител на област Хасково.

В заседанието взеха участие 29 членове на Съвета на децата – представители на 19 области в България.

1 юли 2021 г.

Председателят на Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД), д-р Елеонора Лилова, откри заседанието и приветства участниците. Тя представи дневния ред и предстоящите дейности като насърчи членовете, че тяхното активно участие ще подкрепи правото на мнение на всяко дете в страната. Всяко дете получи подарък – екземпляр на „Бяла книга за детето“ и материали специално подготвени за тях.

2 юли 2021 г.

В рамките на втория ден от заседанието се проведе детска консултация относно разработването на следващата Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето.

Държавната агенция за закрила на детето е избрана да партнира на Управителния комитет по правата на детето към Съвета на Европа, за да се чуе мнението на българските деца в новата Стратегията. Република България е една от десетте държави избрани от всички 47 членове на Съвета на Европа, които ще представят детското мнение в отделни тематични приоритети. Останалите девет държави са: Белгия, Финландия, Франция, Гърция, Италия, Черна гора, Португалия, Словашката република

и Испания. ДАЗД изяви желани да даде своя принос в консултациите по тематичния приоритет: „**Даване на глас на всяко дете**“.

На заседанието 20 деца, членове от Съвета на децата, на възраст от 13 до 17 г. от 15 области в страната, се включиха активно в детската консултация относно разработването на Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022 – 2027 г.).

Съгласно изискванията на Съвета на Европа консултациите се водеха от двама модератори. ДАЗД избра те да бъдат г-н Стефан Лазаров и г-жа Джулия Тодорова. Г-жа Тодорова е психолог и експерт, работещ в областта на правата на детето и детското участие. Има опит в изготвянето на методологии за детско участие, дизайни на обучения по права на детето и на дейности за детското участие. Също така е участвала като учител и модератор в образователни дейности по права на детето, и като водещ на консултативни процеси с деца. Работила е като Координатор „Детско и младежко участие“ в Национална мрежа за децата, по проекти с Юрочайлд, Reach for Change България, УНИЦЕФ България и фондация „Заедно в час“. Г-н Лазаров е образователен експерт с основна сфера на интерес преодоляването на образователните неравенства в България. Има опит като учител, учител на учители и директори, координатор на образователни проекти свързани със създаването на по-добри училищни общности и предоставяне на достъп до повече възможности на ученици, включително техните права. През последната година работи съвместно с фондация „Заедно в час“, МОН, Световна банка, УНИЦЕФ и други неправителствени организации в сферата на образованието.

Консултацията се проведе изцяло според изисквания и методология на Съвета на Европа, в рамките на три сесии, две от които с продължителност 90 минути и една – 120 минути. Темата на сесиите беше: „Гласът на децата – право на мнение за всяко дете“. За консултацията беше осигурено видеозаснемане и подробно протоколиране от страна на експерти от ДАЗД.

По време на първата сесия участниците имаха възможност да се запознаят с тематичните приоритети в новата Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2022 – 2027 г.), изведени от страните членки на СЕ: свобода от насилие, равни възможности, достъп и безопасно използване на технологии, съобразено с децата правосъдие и даване на глас на всяко дете, и правата на децата при кризи и извънредни ситуации.

Модераторите направиха кратко представяне на Съвета на Европа, като организация, която гарантира правата на човека и в тази връзка една от областите е разработването на Стратегия за правата на детето. Акцент беше поставен на уникалната възможност български деца, чрез Съвета на децата да участват в разработването на новата Стратегия на Съвета на Европа.

Децата дискутираха върху теми свързани с: дискриминацията, влиянието на семейството, правото на детско участие. Всички участници споделиха, че „възрастните имат много важна роля в това децата да се изслушват и да не се страхуват да изказват мнението си“. В края на сесията председателят на Съвета на децата обобщи, че „правото на глас означава да слушаш когато другите говорят“. Представителят на област Стара Загора сподели, че „не всички деца имат възможност да изразят мнението си. Трябва да се обърне внимание на това кои деца се питат и кои не понеже въпросът може да е един и същ но отговорите ще са различни“.

Във втората сесия с помощта на модератора, децата четеха текстове от Конвенцията за правата на детето. Заедно тълкуваха прочетеното, изясни се, че всички текстове от Конвенцията са взаимосвързани.

Членовете от Съвета на децата изразиха мнението си и направиха предложения свързани със следните области:

- Политики и вземане на решения;
- Семейство/Институционална грижа;
- Образование;
- Здраве.

Основните изводи от сесията са:

- 95% от децата считат, че мнението им не се взема под внимание от местната власт по въпроси и теми засягащи тяхното развитие. Когато се взимат решения, засягащи и децата не се прави допитване до тях и не им се предоставя необходимата информация („изсичането на горите, носенето на маски – има хора с дихателни проблеми, но никой не ги пита как се чувстват“, „никой не ни пита как се чувстваме 7 часа в училище с маска“, „специалистите трябва да се допитват и до нас – децата“);
- Участниците в сесията дискутираха по въпроса: „Когато в дома, където живееш, се взема решение, което те засяга, смяташ ли, че мнението ти се взема под внимание? Всички деца споделиха, че родителите им се допитват до тях – „когато ме попитаха се почувствах важна понеже не съм достатъчно голяма и нямам този опит но те оцениха мнението ми“, „в моето семейство нашите се допитват до мен за всяка една тема“. Половината от групата деца, участващи в консултациите споделиха, че имат приятели, „които семействата им не ги разбират въобще и изобщо не се допитват до тях, директно взимат решения. Което е много тъжно понеже едва ли не най-близките им хора не искат да ги изслушат“;
- По отношение темата „Образование“, децата споделиха, че: „в повечето училища е много трудно да стигнеш до ръководството за да изразиш мнението си“, „директорите си имат много задължения, но трябва да отделят повече време за децата“, „няма връзка между директорите и учениците“, „всяко училище има нужда от Ученически съвет, но в момента го има само формално“, „ние от Ученическия съвет имаме право да присъстваме, когато наказват ученик, но не се случва и никой не ни е обяснил, че имаме това право“, „сред директорите има наети по политически причини. Взимат този който е с най много връзки. Кофти директори, кофти образование, кофти държава“;
- По темата „Здраве“, децата споделиха, че „материалната база в болничните заведения не е на необходимото ниво, голяма част от лекарите и медицинския персонал имат лошо отношение към децата, на децата не се предоставя достатъчно и достъпна информация, свързана с тяхното здравословно състояние“, „щеше да бъде много хубаво ако заедно със списъка за плащане да сложат една анкета, напр. дали сме доволни от материалната база, от медицинските сестри и т.н. Трябва да има сериозен контрол, защото става въпрос за здравето на децата“.

Модераторите на сесията представиха на Съвета на децата и основните принципи и норми от Конвенцията на ООН за правата на детето, както и Стълбата за детско участие. Тя е създадена от Роджър Харт – академик за правата на децата и професор по психология на околната среда. По времето на създаване на Стълбата той работи за УНИЦЕФ и търси начини за по-активното включване на децата във вземането на решения, които засягат живота им. Харт развива 8-степенен модел на детското участие, наречен “Стълба на участието.”

В третата сесия, децата се разделиха на групи и дискутираха по следните въпроси:

- Какви очаквания имате към правителството, училищата, родителите и други страни, работещи по теми, които касаят живота и развитието на децата, за да има повече възможности да участвате във вземането на решения;
- На кои проблеми, свързани с правото на мнение и участие на всяко дете, трябва да се обърне внимание;
- Какви конкретни дейности предлагате на Съвета на Европа, така че повече деца в България и в Европа да имат възможност да изразят мнението си и да участват във вземането на решения по въпроси, които касаят живота и развитието им? По какъв начин децата могат да бъдат включени пълноценно в тези дейности на национално и международно ниво?

По отношение на поставените въпроси участниците направиха следните предложения: „образованието в България да отговаря в по-голяма степен на международните стандарти“; „да имат право на избор на общообразователни предмети“; „да има айс брейкъри, енерджайзъри“; „да има повече спортни уреди за часовете по физическо, да се развива спорта в училище“; „по-голям контрол върху извинителните бележки“; „по-добър контакт деца-родители, чрез специални семинари за родители“; „да има детски новини“, „Министерството на образованието и науката да въведе анкети сред учениците за промените, които въвежда и задължително тези резултати да се взимат предвид при вземане на решения“; „психолозите в училищата да бъдат независими от директорите. Когато дете има проблем и отиде при психолог, това което казва задължително се докладва на директора“; „очакваме адекватна обратна връзка от институциите“; „да има сътрудничество между възрастни и деца. **Не искаме цялата власт в нашите ръце, но едно детско мнение понякога може да промени представата на възрастните**“; „в училище в някой от часовете на класа да се обясни на децата, че имат права, какви са те и да ги насърчат да правят собствени избори в ситуации в които могат“. Децата споделиха, че е необходимо повече време да се отделя на предмета „гражданско образование“. Едно от предложенията е: „образованието да се разделя не по възраст а по знанието. В неформална група, като клас да има деца на различна възраст“.

Член от Съвета на децата сподели: „**Очакваме адекватна обратна връзка от институциите, искаме да бъдем изслушвани. Не се взима предвид мнението на децата от уязвими групи, от малцинствени групи, деца, които са криминално проявени също трябва да имат право на мнение.** Във всички области, училища да има Младежки/детски съвети и да има един общ комуникационен портал в който различните младежки съвети да си комуникират. Да има комуникация между нас всички младежи, които сме в ЕС“.

Сесиите се проведоха интерактивно, с включване на различни игри и работа в малки групи. Членовете от Съвета на децата получиха Сертификат за участие в консултациите.

В срок до 09.07.2021 г. модераторите ще изготвят и представят подробен доклад, който от страна на ДАЗД ще бъде систематизиран според предварително зададената от Съвета на Европа методология и ще бъде изпратен на международната организация до 15.07.2021 г. Допълненията от детските консултации ще бъдат разгледани от СЕ през м. октомври 2021 г. Планира се Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022 – 2027 г.) да бъде представена през м. април 2022 г. в гр. Рим по време на пленарно заседание на Комитета по правата на детето към СЕ, като ще бъдат поканени да участват деца, които са се включили активно в детските консултации.

3 юли 2021 г.

Съгласно дневния ред на третия ден от заседанието се проведе **избор за заместник-председател** и секретар на Съвета на децата. Тодор Тачев, Ванеса Филипова и Стефън Иванов –представиха своите кандидатури за заместник-председател на Съвета на децата. Гласуването се проведе в три части - онлайн чрез Google Forms, с вдигане на ръка и анонимно. С 15 гласа Стефън Иванов – представител на област Видин беше избран за заместник-председател на Съвета на децата, а с 12 гласа Ванеса Филипова – представител на София-град стана секретар на Съвета.

По случай 20 години от създаването на Държавната агенция за закрила на детето, през месец април Агенцията публикува на своята интернет страница и социални медии публична покана за членове на **Алумни клуб към Съвета на децата**. Инициативата представлява възможност не само за добра приемственост между бившите и настоящи членове на Съвета, а и начин да се организират и провеждат още повече значими събития, свързани с живота и правата на децата. Целта на клуба е да развие и насърчи ползотворните взаимоотношения, както между членовете и приятелите на Детския съвет, така и в лицето на ръководството и екипа на ДАЗД.

По време на заседанието се проведе среща между бивши и настоящи членове на Съвета, които отговориха на публичната покана и изявиха желание да се включат в инициативата на ДАЗД за създаване на Алумни клуба. За неговото учредяване онлайн участваха 8 бивши и 14 настоящи членове на СД, които имат опит с осъществяване на кампании, внасяне на становища, предложения и др. По този начин те ще имат възможност да продължат да реализират идеите си за подкрепа на детския глас. Контактите между членовете ще се осъществяват, чрез фейсбук група на Клуба, електронен пощенски списък за уведомления, публикуване на линк на сайта на ДАЗД. Съгласно предложението проект на Устав на всяка среща на Алумни клуба ще се определят „теми за размисъл“ и дейности за реализиране.

По време на онлайн срещата беше представен проекта на Устава на Алумни клуба, като присъстващите споделиха, че към момента нямат бележки по него. Д-р Лилова отправи апел към участниците да бъдат активни и инициативни, за да продължат да помагат на децата. На първото заседание за учредяването на Алумни клуб на Съвета на децата се взеха следните решения:

- Да се сформира Координационен екип от трима членове (един настоящ и двама бивши членове на Съвета на децата), който да работи на базата на равнопоставеност. Координаторите да имат конкретни отговорности;
- В периода 12.07.2021 – 16.07.2021 г. да се проведе заседание на Алумни клуба;
- В Алумни клуба да бъдат привлечени и доброволци;
- До 16.07.2021 г. да бъдат направени и изпратени в ДАЗД предложения относно Устава на Алумни клуба.

4 юли 2021 г.

На четвъртия ден заседанието беше закрито, като членовете от Съвета на децата поискаха през м. септември 2021 г. отново да се съберат и да се проведе третото за годината заседание.

Решения от заседанието:

1. Избран е заместник-председател на Съвета на децата – Стефън Иванов, представител на област Видин;
2. Избран е секретар на Съвета на децата – Ванеса Филипова, представител на област София-град.

